

בעקבות גילוי קבר הורדוס

נעלה לארמון ההר, נתרשם משרידי מבנה הקבר של הורדוס, נדמיין את יושבי התיאטרון ונרד אל המחילות ובורות המים. ביקור מרתק בגן הלאומי הרודיון

כתבה: יעל זילברשטיין, מנהלת מרכז חינוך והסברה הר ובקעה, מחוז יהודה ושומרון, רשות הטבע והגנים

צילום: דורון ניסים, רשות הטבע והגנים

סברה נוספת היא שמקור השם מהמילה פרדס, גן בערבית, אולי בשל הגנים היפים שהיו בהרודיון תחתית ליד בריכת המים הגדולה, ששימשה מעין קאנטרי קלאב אזורי למתארחים במקום. מעניין לציין כי גן עדן באנגלית נקרא Paradise וכנראה שהמקום אכן היווה גן עדן מלא מים וירק באזור צחיח. כמות גדולה של מים מילאה את הבריכה הגדולה של הרודיון תחתית, שאת השרידים שלה ושל מבנים שונים נוספים נראה בתצפית בדרך למעלה.

בהמשך הסיור נתקדם לפי השילוט כדי להתרשם משרידי קבר הורדוס. הלווייתנו של המלך יצאה מהעיר יריחו לכיוון הרודיון - מקום הקבורה שבנה לו טרם מותו. סיפור גילוי הקבר לאחר עשרות שנות חיפושים מושך רבים, מהארץ ומהעולם, שמגיעים לראות היכן בחר להיקבר "המלך הבנאי", שהשאיר חותם חזק על ארץ ישראל כולה, וכיצד בנה את אחוזת הקבר שלו. לצערנו, בשל העובדה שהמלך לא היה מהאהובים ביותר, המורדים היהודים שחיו בארמונו מאוחר יותר ניפצו והרסו את מונומנט הקבר, ואנו נאלצים לדמיין את גובהו וסגנונו המרשימים.

כבר בנסיעה לגן לאומי הרודיון מכיוון ירושלים מתגלה צורת החרוט המיוחדת של ההרודיון, שעליו כותב יוסף בן מתתיהו בספרו מלחמות היהודים. למגיעים מאזור ירושלים מומלץ לעצור להתרשמות ממנו בארמון הנציב או במנזר מר אליאס שברחוב דרך חברון. ההגעה לאזור הרודיון קלה יותר בשנתיים האחרונות, מאז נסלל הכביש המחבר את גוש ההתיישבות המזרחי של גוש עציון עם שכונת הר חומה בירושלים. 10 דקות של נסיעה מהשכונה הדרום מזרחית של ירושלים ואנחנו במרומי הרודיון צופים על נופי מדבר יהודה המרהיבים ביופיים.

במעלה ההר

נתחיל את הסיור באתר בטיפוס בשביל העולה מהחניה לכיוון הארמון המבוצר שבנה המלך הורדוס. בדרך למעלה נעצור לתצפית לכיוון צפון-מערב. נוכל להבחין בעיר ירושלים, בפאתי העיר בית לחם, בפסגות הגבוהות של גוש עציון ובכפר פורדיס השוכן למרגלות האתר. הרודיון נקרא בפי הערבים 'ג'בל פורדיס' וייתכן כי השם משמר את שמו של הורדוס (הרודיס).

לטיול יצאנו

איך מגיעים: לפני הכניסה לשכונת הר חומה בירושלים פונים במעגל התנועה, ביציאה השנייה ימינה ונוסעים כ-7 ק"מ בכביש מס' 356 לכיוון היישובים תקוע ונוקדים. כ-2 ק"מ לפני צומת תקוע פונים שמאלה בעקבות השילוט להרודיון, עוברים את הבסיס הצבאי ונוסעים עד מגרש החניה של האתר. ניתן להגיע גם דרך היישוב אפרת.

משך הסיור: כשעתיים.

רמת הקושי: המסלול מתאים לכל המשפחה. העלייה להר כרוכה במעט מאמץ והירידה לבורות המים אינה מתאימה לעגלות ילדים.

עונה מומלצת: כל השנה. עדיפות לספטמבר-יוני.

עלות כניסה: 25 ש"ח למבוגר ו-13 ש"ח לילד (5-18). חנם למנויי רשות הטבע והגנים, הנחות לסטודנטים, אזרחים ותיקים, קבוצות ועוד.

שעות פתיחה: 8:00-16:00 (חורף), 8:00-17:00 (קיץ). בשישי ובערבי חג שעה אחת קודם לכן.

טלפונים באתר: 057-7762251,

057-7761143

gl-herodyon@npa.org.il

סיורים מודרכים בעברית מתקיימים על ידי צוות האתר, בכל שישי ושבת בשעה 12:00, ללא תשלום נוסף על דמי הכניסה, וללא צורך בתיאום מראש. להזמנת סיורים מודרכים בעברית/אנגלית/רוסית (בתשלום): מרכז חינוך והסברה הר ובקעה:

02-6541255

mh.deadsea@npa.org.il

אם אתם כבר בסביבה

ולא לרדת משבילים מסומנים. מבחינה ביטחונית מומלץ לתאם את הביקור ולהישמע להנחיות מפקדת התיאום של פיקוד מרכז (מתא"ם פקמ"ז) בטלפון 02-5305511.

איך מגיעים? נכנסים ליישוב תקוע (תוכלו להיכנס ליישוב בשבת רק אם אתם מכירים את אחד התושבים שיפתח לכם את השער). בכיכר הראשונה ממשיכים ישר, פונים ימינה עם השילוט לכיוון תקוע ב' ופונים שמאלה בדרך עפר לכיוון חוות הסוסים ואחריה מחנים את הרכב בחניון המסודר.

חווה גבינות "שדה בר": למרגלות ההרודיון נמצא מקום ייחודי המהווה בית לנערים חסרי עורף משפחתי או שאינם מתאימים למסגרות נורמטיביות. הוא הוקם ב-1993 ומעניק לנערים עזרה בלימודים, בקבלת תעודת בגרות, בגיוס לצה"ל ליחידות מובחרות ובהכוונה לחיים. בני הנוער מייצרים במקום גבינות איכות מעולות. ניתן לתאם ביקור במגבנה, להתרשם מהנוף ולטעום מגבינות העזים המעולות, משמן הזית ומהיוגורטים.

לתיאומים: הלל 052-5255710 (לא מקבלים אשראי).

בית בד ביישוב תקוע - "אלפא לשמן": בית בד יהודי ראשון מזה מאות שנים בהרי חברון, סמוך לגן הלאומי הרודיון. במקום ניתן לקבל (בתיאום) הסבר על תעשיית השמן ודרך הפקתו ולקנות שמן זית טרי. ניתן לשתות קפה או לאכול במסעדה החלבית הנעימה ולערוך בה אירועים. לתיאומים (לא בשבת) 050-9605580.

מזרח גוש עציון מציע אתרים נוספים ששווה לבקר בהם:

שמורת טבע נחל תקוע ומערת חריטון: נחל תקוע הוא מהארוכים שבנחלי מדבר יהודה. תחילתו סמוך ליישוב אפרת שבהרי חברון והוא נשפך לים המלח, אורכו כ-47 ק"מ, ובמהלכו הוא יוצר את הקניון המרשים של שמורת נחל תקוע בקטע זה של הנחל. גודל השמורה כ-3,000 דונם והיא כוללת את תחום מצוקי הנחל בין היישובים תקוע ונוקדים. בספר המדבר שבו נמצאת השמורה יש מגוון רחב של חי וצומח. מהייחודיים והמוגנים שבהם ניתן למנות בתחום הצומח את האירוס השחום, סתונית טוביה וחלמונית גדולה, ומתחום החי את העיט הזהוב המקנן במצוקי הנחל. זוג עיטים זה מהווה כנראה את האחרונים והנדירים המקננים בישראל.

בתחומי השמורה שרידים היסטוריים מהתקופה הביזנטית שהמפורסם בהם הוא מנזר חריטון. חריטון היה נזיר שחי במאה הרביעית לספירה והקים מנזרים במדבר יהודה. המנזר בנחל תקוע הוא אחרון המנזרים והגדול שבהם ובו העביר את סוף ימיו. מערת חריטון הנמצאת בגדה הדרומית של הקניון, בסמוך למנזר חריטון היא המערה הקארסטית העמוקה בישראל שנוצרה כתוצאה מהמסה. בעבר רווחה הסברה כי מערה זו היא מערת עדולם שאליה ברח דוד משאול. הזחילה במערה אפשרית ומומלצת בליווי מדריך בלבד ומהווה חוויה ייחודית לכל המשפחה. בטיול בנחל יש לשמור על הניקיון

ליד הקבר נראה גם שרידי תיאטרון רומי ובו חדר מיוחד לאח"מים. מעין חדר VIP שבו שהה כנראה המושל הרומי מרכוס אגריפס שהגיע לביקור בישראל.

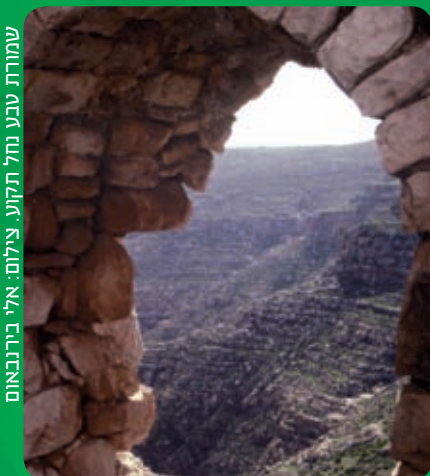
הליכה קצרה נוספת תוביל אותנו לגולת הכותרת של המקום: ארמון ההר. מסביבו נוכל ליהנות משביל היקפי עם נוף מקסים לכיוון יישובי הסביבה - תקוע, נוקדים, כפר אלדד ומעלה רחבעם, וכן מנופי מדבר יהודה וים המלח.

בארמון המבוצר נבחין בכמה נקודות מעניינות כמו מגדלים מרשימים, שרידים מהבנייה המפוארת של המקום כמו כותרות מסוגננות ובית מרחץ רומי על חדריו השונים. בבית המרחץ נמצאת כיפה עגולה, אולי הקדומה בארץ ישראל ושריד לציורי קיר (פרסקאות). בחצר המרכזית נבחין גם בבית כנסת שהיה טרקלין רומי והוסב לשימוש על ידי המורדים היהודים שחיו בתחומי ההר מאוחר יותר (בתקופת המרד הגדול). מאותה סיבה נראה בחצר הארמון גם מקווה טהרה.

יורדים למחילות

מחצר הארמון נרד אל מערכת המחילות ובורות המים ונהנה מ"מיזוג טבעי" וטמפרטורה נעימה. הילדים יוכלו ליהנות מחיפוש הדרך בין החללים השונים במחילות. בורות המים נבנו על ידי בני המלך הורדוס לאגירת מי האמה שהגיעה לכאן ממעיין למרגלות היישוב ארטס. בשלב מאוחר יותר, בתקופת מרד בר כוכבא, הרחיבו המורדים את הבורות ויצרו מערכת מחילות שבהם יכלו להסתתר. רשות הטבע והגנים הסדירה את המחילות, הן מוארות וניתן ללכת ברובן בקומה זקופה. השרידים הארכיאולוגיים השונים מימי בר כוכבא שנמצאו באתר, כמו ראשי חיצים, מטבעות ואבני דרדר, מעידים כנראה כי הייתה מפקדה במקום.

ביציאה מהמחילות נתקדם חזרה אל כלי הרכב שהשארו בחניה ונוכל לקנח בארטיק, בשתייה קלה או בקפה, ואף לקנות גלויה למזכרת.

שמורת טבע נחל תקוע. צילום: אלי בירנבאום

מזרח חריטון. צילום: אריכון רשות הטבע והגנים